

Pro Sorkkalan seutu ry
Kirsi Virolainen

Haastattelu 11.8.2010

Juha Tiitola
Lea Tiitola
Ikke Tiitola
Pertti Leijo

Keskisentien historiaa 50 ja 60 -luvuilla

Haastateltavat Juha ja Lea Tiitola ja Juhan sisar Ikke ovat asuneet Keskisentiellä 50-luvun lopusta. Lea os. Kohon perhe muutti Seinäjoelta 1956. Juhan perhe muutti Väärin taloon 1960-luvun alussa. Pertti Leijo on syntynyt ja asunut Arolan talossa koko ikänsä.

Keskisentien talot 1950-luvulla

Keskisentie jatkui aiemmin vain Keskisenkulmaan, josta se jatkui metsäautotienä eteenpäin Toivioon. 1970-luvulla valtio tuki yksityisiä teitä, mutta kilometrirajana oli vähintään 10 km. Silloin Keskisentie tehtiin Toivioon saakka ja tiehoitokunta käsitti myös Kaitalankulman. Nyttemmin vuonna 2010 kolme tiekuntaa on erotettu toisistaan, sillä valtion tukia ei ole saatu enää pitkään aikaan, ja on helpompaa hoitaa tietä pienemmissä tiekunnissa.

Haaviston talo

Keskisentalo ei suinkaan ole tien viimeinen talo, vaikka niin voisi tien nimestä päätellä, vaan se on Haaviston talo. 60-luvulla taloa piti Lempi Haavisto.

Lempillä oli kolme tytärtä, joista Aune otettiin kasvattitytöksi Lintulammen tilaan. Aune perikin Lintulammen aikoinaan.

Lempillä tyttärineen oli yksi tai kaksi lehmää ja Lempi nähtiin usein ”ruohostamassa” – niittämässä heinää tien ojan penkoilta lehmälleen. Hän myös keräsi risuja metsästä polttopuiksi. Juha muistaa, miten Lempi käveli ison ruohosäkin kanssa selkä kumarassa. Jutulle jäädessäänkään hän ei laskenut painavaa säkkiä edes hetkeksi selästään maahan.

Nykyään Haaviston talo on Lempin tyttärentyttären Irma Oksasen perheen kesämökkinä, tila ulottuu Keskisenjärven rantaan.

Martti Vainion kesämökki

Haavistosta seuraavana Lentokentän tielle päin tultaessa oli Martti Vainiolla kesämökki. Hän oli tekniikan tohtori ja Valmetilla teknisenä johtajana. Jo kesämökki itsessään oli harvinainen 50-luvulla, jonka lisäksi mökillä oli nykyäänkin harvinainen uima-allas. Vesi otettiin viereisestä ojasta pumpulla ylempänä pihalla sijaitsevaan uima-altaaseen.

Nykyään mökkiä pitää Pirkkalan terveystieteiden keskuksen lääkäri Antti Seppä.

Keskisen talo

Keskisen talo on kylän vanhimpia tiloja. Sen perusti Keskisen Veikon isä ja hänen veljensä.

Nykyään talossa asuu Veikon poika Pekka Keskinen. Hänen sisarensa Tarja Nokkonen asuu toisella puolen tietä uudessa omakotitalossaan.

Lintulampi

Lintulammen tilaa piti 60-luvulla lapseton pariskunta ja heillä oli paljon kasvattilapsia. Eräs kasvattilapsista, Taavi, meni Kiiikkaan rovastiksi. Hän kertoi, että hän kävi koulunsa Lempäälässä, sen ajan yhteiskoulun. Hän käveli metsien poikki kouluun ja takaisin aikamoisen matkan.

Kasvattitytär Aune, Haaviston Lempin tytär, peri Lintulammen tilan ja piti sitä kahden poikansa kanssa. Aune oli kuuluisa kauraleivästään, jota hän myi Tampereen torilla lauantaisin. Lintulammen pihassa oli oikea pakarirakennuskin.

Pertti Leijo muistaa, kun pienenä poikana kävi Lintulammella joissain juhlissa, joissa tarjottiin täytekakkua. Aune sanoi: ”ota vaan lisää”. Pertti söi niin paljon, ettei täytekakku maistunut moneen vuoteen sen jälkeen.

Ikke muistaa miten Suojärven linja-autokuljettaja Sorsa lauantaiaamuna ajoi Lintulammen Aunen auton kiinni, osti leivän, mutta ei ollut rahaa, joten seuraavana viikonloppuna taas pysäytti auton ja maksoi leivän.

Pahkasen Edvin kuljetti Aunea torille leivän myyntiin. Pahkasen Edvin asui Sorkkalassa Sikojärven talon lähellä. Edvin oli peltialan yrittäjä, yrityksen nimi oli Pirkkalan Pitkä. Hän teki ensimmäisenä mittatilaustyönä aaltopeltisiä kattopeltejä, kun muut myivät kattopeltejä vain määrämittaisena.

Väärin talo

Väärin talo on rakennettu noin 1900 vuosisadan vaihteessa. Se oli alun perin Tanilan torppa.

Kun Väärin Annan vanhemmat ensimmäisen kerran tulivat paikalle, ei siellä ollut muuta kuin lato. He laittoivat ison kuusen juurelle keittotarpeensa ja nukkuivat siinä niin kauan ennen kuin sauna saatiin valmiiksi.

Anna meni naimisiin Bergin kanssa ja he jäivät pitämään taloa. Myöhemmin hän meni uusiin naimisiin Niemisen Martin kanssa, jolta Juha Tiitolan vanhemmat Arvo ja Sirkka Tiitola ostivat talon vuonna 1960.

Tiitolat pitivät kanalaa ja talo tunnettiin Kana-Tiitolana.

Juha ja Lea ostivat talon 1979 ja asuivat siinä vuoteen 1992, jolloin heidän tyttärensä Tiina Aspelin perheineen ostivat talon ja he asuvat siellä nykyäänkin. Juha ja Lea asuivat 8 vuotta Kokemäellä ja rakensivat sitten uuden talon Keskisentie alkupäähän (Keskisentie 42).

Iso-Vaitin talo

Iso-Vaitin talo oli Keskisenkulman isoin talo, tilalla oli parhaimmillaan n. 16 hehtaaria viljeltyä maata sekä metsiä. Talo sijaitsi nykyisen golf kentän paikalla.

1960 luvulla taloa piti vanha emäntä Fanny Berg. Myöhemmin taloa tuli pitämään myös Fannyn siskon poika Topparin Kalevi ja myöhemmin myös Fannyn sisko Anna. Topparin Kalevi oli kuuluisa siitä, että hän

käytti aurinkolaseja kesät talvet ajaessaan kylän ensimmäisinä traktorilla joka paikkaan. Häntä sanottiinkin Metsämaan turistiksi.

Iso-Vaitin oli vanhanaikainen suojainen piha. Tien suuntaisesti oli harmaa ratasliiteri, sen vieressä kulmittain iso aitta. Itse talo oli iso, sisään mentiin keskellä sijaitsevan porstuan kautta.

Talo oli vähän aikaa tyhjillään, kun Fanny ja Anna olivat kuolleet ja Kalevi muutti Nokialle. Taloon muutti Manu, joka teki maatilatöitä eri tiloilla kesäisin ja loppuvuoden hän toimi kaatopaikan valvojana. Ikke muistaa, miten upea tunne oli, kun Iso-Vaitin talossa oli taas valot, kun käveli pimeässä talvi-illassa kotia kohti.

Kerran, kun talo oli tyhjänä, Juha Tiitola käveli Keskisen Pekan kanssa ohi ja näki sisältä tulevan savua. Mies, joka osoittautui myöhemmin Pitkänien sairaalasta karanneeksi, oli tehnyt ikkunasta sisälle lankongin ja piti takan edustuspellillä nuotiota. Poikien jututtaessa miestä hän kokeili taskuaan, ja pojat ihmettelivät mikä hänellä siellä oli. Miehellä oli tulitikkulaatikossa pieni lemmikkihiiri. Lähdettyään talolta pojat soittivat poliisin, joka vei miehen takaisin Pitkäniemeen. Onneksi talo ei sentään palanut maan tasalle.

Manu kertoi Juhalle tarinaa kaatopaikkavalvojan ajoistaan. Kerran kaksi miestä oli tullut peräkärryn kanssa kaatopaikalle, mutta ajanut ohi nähtyään Manun. Manu lähti katsomaan, minne he romujaan olivat viemässä. Miehet löytyivätkin nykyisen maakaasulinjalla kippaamassa romuja metsään. Manu oli sanonut, että nyt olette laittomilla teillä, kun tänne roskia heittelette. Miehet olivat suuttuneet, joten Manu otti pistoolin esiin, normaali kaatopaikkavalvojan varuste siihen aikaan, ja käski viemään roskat pois. Miehet keräsivät roskat, mutta eivät tuoneet niitä kaatopaikalle. Veivät varmaan jonnekin muuhun metsään.

Manu asui Ison-Vaitin lisäksi myös Keskisen pikkumökissä ja Vähä-Vaitissa.

Sittemmin Iso-Vaitin suvun sammuttua kunta lunasti Iso-Vaitin maat ja talon hirret myytiin. Myöhemmin tilan maille rakennettiin nykyinen golf-kenttä.

Reino Laineen talo

Reino Laineen talo sijaitsi nykyäänkin Keskisentiellä olevan muuntajaa vastapäätä. Reino oli naimaton ja hänellä oli kaksi hevosta. Reinolla oli vielä 60-luvulla erikoinen sairaus: kaatumatauti. Reinolla oli n. 12 hehtaaria viljeltyä maata, muistaa Leijon Pertti, sillä hän aikoinaan kylvi pellot hevosella. Reinolla oli pieni mökki ja betonista tehty iso navetta, joka ei koskaan tullut valmiiksi.

Mökkiä ja navettaa ei enää ole, mutta navetan rauniot löytyvät, kun menee muuntajalta metsän reunaan. Sähkötolppakin tulee vielä navetan nurkalle.

Reino myi maansa Toivo Tuomiselle vaimoineen. Rouva Tuominen asuu vieläkin tiilitalossa järven rannalla. Taloon vedettiin vesijohto hiljattain. Toivo kuoli pari vuotta sitten, heillä ei ole perillisiä.

Rudangon mökki

Nykyisen Suojärven talon mailla oli Olga ja Aaro Rudangon pieni mökki.

Aaro oli Pitkäniemessä töissä. Olgan kuoleman jälkeen Aaro meni naimisiin Eevan kanssa. Aaron kuoleman jälkeen Eeva hän näki ufoja mökin mailla, sitä tultiin katsomaan pitkältäkin oikein pikkubussilla.

Rudangoilla oli seudun ensimmäinen puhelin, josta sai kylän väki käydä soittamassa.

Suojärven talo

Järvensivu osti Rudangon tontin ja rakensi siihen nykyisen Suojärven talon.

Suojärvi vaihtoi nimensä Sikojärvestä Suojärveksi ja oli Pirkkalan liikennöitsijää ennen kuin myi yrityksen Paunulle. Paavo Suojärvi, liikennöitsijän poika, osti Rudangon talon 80-luvulla ja asuu siinä nykyisin.

Kohon talo (Suo-Koivisto)

Ennen Lean perheen muuttoä 1956 talossa asui kolmet omistajat, kaikki karjalan siirtolaisperheitä. Kohot muuttivat Suo-Koivistoon kolme tyttärensä kanssa – perheen pojat olivat jo maailmalla. Kohon Väinö, Lean isä, kasvatti hevosia ja ajoi Hippoksellakin raveissa. Hevosten lisäksi viljeltiin maita ja navetassa oli neljä lehmän lisäksi myös possuja.

Vikin talo

Nykyisin Arja Vikin asuttama talon rakensivat Mäkiset. Jussi muistaa, että he rakensivat tienviereen kasvihuoneen ja että heillä oli poni. Mies, joka ontui toista jalkaansa, ajoi kerran ponilla pellolle nykyisen Keskisentie 50 kohdalla mukkelismakkelis. Kummallekaan, miehelle eikä ponille, ei onneksi käynyt mitään.

Arola

Talo on Pirkkalan vanhimpia vieläkin asuttuja taloja. Arolan talo on Pertti Leijon äidin peruja, vanhin osa talosta on rakennettu 1866. Arola oli myös aikoinaan Tanilan torppa, kuten monet muutkin Keskisentien talot.

Kuuselan talo

Nykyinen punainen talo oli kaksikerroksinen, mutta siitä on otettu toinen kerros pois. Talo on ollut paikalla niin kauan kuin Pertti muistaa. Talossa on iso kellari, joka on nykyään asuinkäytössä, mutta toimi kellarina silloin, kun Lean sisko Terttu asui talossa vuokralla aikoinaan.

Harmaa mökki

Koski, Mäkinen ja monet muut asuivat kivien päälle rakennetussa mökissä Kuuselan talon vieressä.

Mikkolan talo

Mikkolan talo on Keskisentien alussa oleva mansardikattoinen, nykyään autio, talo. Toivolan talon (Keskisentie 2) paikalla oli heinälato ja aitta. Talo kuuluu nykyään sen vieressä olevalle Toivolalle, kuten tien toisella puolella oleva autotallikin.

Tuomisten talo

Nykyisen kivitalon (Keskisentie 5) tieltä purettiin Tuomisten talo 2006-2007.

Helinin talo

Nykyisen Kanniston talon (Keskisentie 7) kohdalla oli hyvin pieni mökki Helineillä.

Ahon talo

Nykyisen Ämmänpään talo (Keskisentie 9) oli aiemmin sukeltaja Ahon talo.

Yleistä

Vielä 60-luvulla Keskisentiellä oli 4 porttia, sillä lehmät laidunsivat metsissä. Automiehen piti nousta 8 kertaa autosta pois ja avata ja sulkea portteja kulkiessaan Keskisentien päähän.

Keskisentie oli aukeaa peltoa koko alkumatkalta. Hankikannolla oli hieno mennä vesikelkalla lujaa pitkin peltoja.

Keskisentien alussa oli maitolava, jonne vietiin maidot ja jolla myöhemmin riiusteltiin.

Keskisenkulmalaisille meni kaksi linja-autoa Tampereelle päin ja kaksi takaisin joka päivä. Linja-autot menivät entistä Huovin tietä (nykyinen Heikkiläntien alkupää). Tie kääntyi Keskisentien maitolavan kohdalta melkein 90 astetta lentokentälle päin.

Talvisin nuorina poikina Pertti kavereineen otti linja-auton puskurista kiinni ja liukuivat kenkineen perässä.

Keskisentielle ei tullut uusia taloja vuosikymmeniin, eikä tien peräpäähän muita kuin Nokkosen talo. Tien alkupäähän on rakennettukin 1990-luvun jälkeen useampi talo.